

معاونت آموزش و پژوهش

کلیات و آیین نامه اجرایی

برگزاری دوره‌های آموزش قرآن کریم ویژه کارکنان دولت شامل طرح‌های:

۱. آموزش روخوانی و روان خوانی قرآن کریم

۲. تفسیر آیات برگزیده قرآن کریم

«فهرست مطالب»

صفحه	عنوان
۳	پیشگفتار
۴	جدول مشخصات آموزشی کلیه دوره‌های آموزش ترجمه و مفاهیم قرآن کریم
۵	□ کلیات طرح دوره های آموزش روخوانی و روان خوانی قرآن کریم (ویژه کارکنان محترم دولت)
۵	مقدمه
۵	اهداف
۵	چکیده طرح
۶	شرایط شرکت کنندگان
۶	مشخصات کلی
۷	محتوای آموزشی
۷	جدول ساعات آموزشی
۸	بودجه بندی دروس
۹	آئین نامه آزمون های «سطح بندی و پایانی»
۱۰	تذکرات مهم
۱۱	□ کلیات طرح دوره تفسیر آیات برگزیده قرآن کریم (ویژه کارکنان محترم دولت)
۱۱	مقدمه
۱۱	اهداف
۱۱	چکیده طرح
۱۲	شرایط شرکت کنندگان
۱۲	مشخصات کلی
۱۲	محتوای آموزشی
۱۳	جدول ساعات آموزشی
۱۳	بودجه بندی دروس
۱۴	آئین نامه آزمون های «سطح بندی و پایانی»
۱۴	دستورالعمل اجرائی طرح دوره های آموزش قرآن کریم (ویژه کارکنان محترم دولت)
۱۵	مراحل اجرای دوره آموزش قرآن کریم ویژه کارکنان محترم دولت

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

* پیشگفتار:

قال الصادق (ع): **يَنْبَغِي لِلْمُؤْمِنِ أَنْ لَا يَمُوتَ حَتَّى يَتَعَلَّمَ الْقُرْآنَ أَوْ يَكُونَ فِي تَعْلِيمِهِ**

امام صادق (ع) فرمودند: «شایسته است انسان مؤمن تا مرگش فرا نرسیده است قرآن را آموخته، یا در حال فراگیری آن باشد.»
(بحار الانوار - ج ۸۹ - ص ۱۸۹)

براساس نصوص کلام الله مجید و فرمایشات اهل بیت عصمت و طهارت (علیهم السلام)، قرآن کریم آخرین کتاب هدایت و انسان سازی و ودیعه گرانبه‌تر رسول اعظم (صلی الله علیه و آله و سلم) همچنین یگانه نسخه شفا بخش الهی است که بر مبنای «قاعده لطف» و از طریق «وحی» در اختیار نوع بشر قرار گرفته است، و می‌بایست آموزش و فراگیری آن را از مهمترین ضرورتهای فرهنگی نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران به شهروندان خویش خصوصاً کارکنان محترم دولت دانست. در جهت نیل به این هدف مقدس و جایگاه ویژه قرآن کریم در سطح جامعه و لزوم مشارکت دستگاههای دولتی و براساس آئین نامه شماره (۲۱۰۷۶/ت/۲۳۸۴۳ هـ) مورخ (۸۲/۴/۲۱) مصوب هیأت محترم وزیران ذیل بند (و) از ماده (۱۵۹) قانون برنامه سوم توسعه و تأکید آن در برنامه چهارم توسعه، ضرورت اجرای طرحهای مختلف آموزش قرآن کریم در بین کارکنان محترم دولت احراز می‌گردد.

و اما در این مرحله از «آموزشهای عمومی فرهنگی - اجتماعی» موضوع بند (۱/۳/ج) نظام آموزشی کارکنان دولت، دوره‌های آموزشی «روخوانی و روان خوانی قرآن کریم» و «تفسیر آیات برگزیده قرآن کریم» در مرتبه اول اهمیت قرار داشته و به همین منظور معاونت آموزش و پژوهش سازمان دارالقرآن الکریم (وابسته به سازمان تبلیغات اسلامی) با توجه به مفاد بخشنامه شماره (۱۸۰۳/۹۶۳۵۸) مورخ (۸۲/۵/۲۱) سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و براساس اولویت، از اواسط سال ۱۳۸۳ طرح تفصیلی آموزش روخوانی و روانخوانی قرآن را جهت اجرا در سطح عموم کارکنان محترم دولت ارائه نموده است که تاکنون از این رهگذر، تعداد قابل توجهی از کارکنان دولت، تحت پوشش این آموزشها قرار گرفته‌اند؛ اینک این طرح، پس از بازنگری بر طبق بخشنامه شماره (۲۰۰/۱/۳۰۴۳۲) مورخ ۱۳۸۸/۳/۳۱ جهت اجرا در سال ۱۳۹۶ ارائه می‌گردد.

معاونت آموزش و پژوهش
سازمان دارالقرآن الکریم

جدول مشخصات آموزشی دوره‌های آموزش قرآن کریم ویژه کارکنان دولت

ردیف	عنوان دوره	ساعات آموزشی			دروس پیش‌نیاز	منابع آموزشی پیشنهادی	حدنصاب‌نمره قبولی پایانی		ارزش آموزشی
		نظری	عملی	جمع			کتابی	شفاهی	
۱	روخوانی و روان‌خوانی قرآن کریم	۸	۲۰	۲۸	در حد دوم ابتدایی	الف) کتاب «آموزش روخوانی و روان‌خوانی نور» - تألیف آقایان محمد خواجه‌وی، احمد حاجی‌شریف به‌مراه نرم افزار آموزشی مربوطه ب) کتاب «آموزش روخوانی و روان‌خوانی قرآن کریم» - تألیف آقای علی حبیبی ج) کتاب «آموزش تجوید مقدماتی نور» - تألیف آقایان محمد خواجه‌وی، احمد حاجی‌شریف د) کتاب «حلیة القرآن - سطح ۱» تألیف آقای سید محسن موسوی بلده به‌مراه نرم افزار آموزشی مربوطه	---	۱۴	۲۸ ساعت
۲	تفسیر آیات برگزیده قرآن کریم	۲۸	--	۲۸	دارا بودن گواهینامه روخوانی و روان‌خوانی قرآن کریم «ویژه کارکنان دولت» یا قبولی در آزمون‌های ورودی معادل	الف) کتاب تفسیر قرآن کریم (آیات برگزیده) تألیف آقای محسن قرائتی «دفتر نشر معارف» ب) کتاب آموزش ترجمه و مفاهیم قرآن تألیف آقای محمودیان با همکاری واحد پژوهش بیت القرآن امام علی (ع) قم	۱۲	---	۲۸ ساعت

کلیات طرح آموزش روخوانی و روان خوانی قرآن کریم «ویژه کارکنان محترم دولت»

فَاقْرَءْ وَاٰمَاتَيْسَّرَ مِنَ الْقُرْءَانِ

هر چه می‌توانید قرآن بخوانید (سوره مبارکه مزمل/آیه ۲۰)

* مقدمه

شأن و منزلت والای قرآن کریم به عنوان سفره گسترده الهی، معجزه جاودانه آخرین سفیر الهی حضرت محمد مصطفی (صلی الله علیه و آله و سلم) و کتابی که فضیلت او بر سایر سخنان همانند فضیلت خدا بر خلق بوده و نیز تجلی خاص خداوند سبحان می‌باشد از یک منظر و تأثیر شگفت و بی‌نظیر آن در سازندگی فکری، روحی و معنوی انسان و جوامع بشری از سوی دیگر سبب شده تا همگان به سوی آیات والای آن گرایش یابند.

از آن جا که این مهم متکی بر انس و ارتباط روزافزون انسان با قرآن کریم و داشتن توانایی لازم در قرائت و تلاوت آن به عنوان نخستین اقدام عملی و مقدماتی می‌باشد، معاونت آموزش و پژوهش سازمان دارالقرآن الکریم با عنایت به تأکیدات بزرگان دین و نیز مقام معظم رهبری، طرح تفصیلی و بازنگری شده برگزاری دوره‌های آموزش قرائت قرآن کریم (ویژه کارکنان دولت) را به عنوان نخستین گام در راستای طرح نوین «نظام جامع و هماهنگ آموزش قرآن کریم» در سال ۱۳۹۳ ارائه می‌نماید.

* اهداف

الف) اهداف کلی:

- ۱) ایجاد علاقه، توانایی و مهارت در خواندن نسبتاً صحیح و روان قرآن کریم و اذکار نماز، با رعایت نسبی مخارج حروف زبان عربی و مؤانست با آن در عامه مردم.
- ۲) زمینه‌سازی جهت فراگیری فنون و آموزه‌های قرآن کریم در عامه مردم.

ب) اهداف (فئاری):

- ۱) قرائت کلمات و آیات قرآن کریم پشت سرهم و به صورت نسبتاً روان با رعایت تلفظ نسبی حروف و نحوه وقف بر آخر عبارات قرآنی.
- ۳) قرائت صحیح حمد و سوره و اذکار نماز از نظر اعراب و تلفظ حروف.

* چکیده طرح: براساس طرح قرآن آموزی (آموزش روخوانی و روان خوانی قرآن کریم) که توسط کلیه وزارتخانه

ها، سازمانها و ادارات دولتی و مراکز تحت پوشش به اجرا گذارده می‌شود کلیه شاغلین و کارکنان دولت در راستای برنامه‌های آموزش عمومی «فرهنگی - اجتماعی»، طبق سر فصلها و دروس کتب (آموزش روخوانی قرآن کریم + حلیه القرآن «سطح ۱») قرار گرفته و توانایی نسبی روان خوانی قرآن کریم با تلفظ صحیح حروف متمایزالمخرج زبان عربی و نماز را پس از طی یک دوره ۲۸ ساعته کسب خواهند نمود. امید است از این طریق نخستین گام را در عرصه معرفت و انجام دستورالعمل انسان ساز و حیات بخش کلام الله مجید بردارند تا ان شاء الله برای پیمودن مراحل بعدی آماده شوند.

*** شرایط شرکت کنندگان:**

- ۱- برخورداری از سواد خواندن و نوشتن.
- ۲- تعهد به تمرین، تکرار و حضور به موقع در کلاس.
- * تذکر: تعداد شرکت کنندگان در این دوره حداقل ۱۵ و حداکثر ۲۵ نفر در هر کلاس می‌باشد که برگزاری کلاسها الزاماً به تفکیک برادران و خواهران انجام پذیرد.
- ۳- تکمیل و ارائه مدارک لازم جهت ثبت نام که عبارتند از: الف) تکمیل فرم ثبت نام. ب) یک قطعه عکس ۳×۴.

*** مشخصات کلی طرح:**

- ۱- عنوان دوره: آموزش روخوانی و روانخوانی قرآن کریم
- ۲- مدت دوره: ۱۴ جلسه ۲ ساعته (جمعا ۲۸ ساعت آموزشی).
- ۳- مقطع زمانی: براساس ابلاغیه سازمان مدیریت و برنامه ریزی و صلاحدید دستگاه برگزار کننده.
- ۴- گستره طرح: تمامی وزارتخانه‌ها، سازمان ها و ادارات دولتی و مراکز تابعه در سراسر کشور.
- ۵- محل تشکیل دوره: تمامی وزارتخانه‌ها، سازمان ها و ادارات دولتی و...
- ۶- محتوای آموزشی: دروس روخوانی و روانخوانی قرآن کریم و کارورزی‌های مربوطه.
- ۷- مجری به ترتیب اولویت:
 - الف- ادارات امور قرآنی سراسر کشور از طریق مؤسسات و خانه‌های قرآن مردمی.
 - ب- ادارات ضمن خدمت وزارتخانه ها، سازمان ها و ادارات دولتی و مراکز تابعه (به عنوان پیشنهاد).
- ۸- شکل اجراء:
 - الف- در قالب کلاسهای حضوری و به صورت مستمر (برگزاری حداقل ۲ جلسه در هفته در این خصوص پیشنهاد می گردد).
 - ب- در قالب کلاسهای غیرحضوری برای افراد داوطلب و مستعد خود آموزی.
- ۹- گروه هدف: تمامی کارکنانی که (بر اساس ارزشیابی اولیه) توانایی روخوانی قرآن کریم را نداشته و در آزمون ورودی، نمره لازم را کسب ننمایند. (تمامی کارکنان دولت اعم از رسمی، قراردادی، پیمانی و... مشمول این طرح خواهند بود).
- ۱۰- تعداد کلاسها: با توجه به درخواست های ارائه شده از مراکز دولتی و تفاهم نامه های امضاء شده.
- ۱۱- ارزش آموزشی: کسب نمره قبولی در این دوره به عنوان «۲۸ ساعت آموزش ضمن خدمت» محسوب گردیده و در پرونده کارگزینی افراد درج خواهد گردید.
- ۱۲- منابع آموزشی:
 - الف) کتاب «آموزش روخوانی و روان خوانی نور» - تألیف آقایان محمد خواجوی، احمد حاجی شریف به همراه نرم افزار آموزشی مربوطه یا کتاب «آموزش روخوانی و روان خوانی قرآن کریم» - تألیف آقای علی حبیبی
 - ب) کتاب «آموزش تجوید مقدماتی نور» - تألیف آقایان محمد خواجوی، احمد حاجی شریف یا کتاب «حلیة القرآن - سطح ۱» تألیف آقای سید محسن موسوی بلده به همراه نرم افزار آموزشی مربوطه

* محتوای آموزشی:

محتوای آموزشی این دوره، شامل سلسله دروسی از روخوانی و روانخوانی قرآن کریم است که دارای سرفصلهای کلی زیر باشد:

(۱) الفبای زبان عربی (۲) صداهای کوتاه و کشیده (۳) علائم (سکون - تنوین - تشدید - مد) (۴) حروف ناخوانا (۵) اشباع و عدم اشباع حرکت هاء ضمیر (۶) حروف مقطعه (۷) انواع وقف و علائم وقف سجاوندی (۸) نحوه خواندن تنوین نزد حرف ساکن (۹) نحوه ابتدا به همزه وصل (۱۰) تلفظ حروف عربی (در حد تمایز) و (۱۱) صحت قرائت نماز. همانطور که در قالب اهداف مطرح شد، این دوره شامل دروس روخوانی و روان خوانی در قالب قرائت آیات کلام الله مجید و نیز آشنایی با تلفظ عربی ۱۰ حرف متمایز المخرج، جهت صحت قرائت نماز است. تمرینات عملی دروس روخوانی و روان خوانی در قالب قرائت سوره‌های (حمد، توحید، لقمان، طه، یس، کهف) بر اساس لوح فشرده تهیه شده توسط معاونت آموزش و پژوهش (قرائت تحقیق درسی استاد عبدالباسط محمد عبدالصمد یا قرائت مصحف المعلم استاد محمود خلیل الحصری به همراه نرم افزار آموزش روخوانی و روانخوانی قرآن) و آموزش قرائت صحیح اذکار نماز انجام خواهد گرفت.

* جدول ساعات آموزشی:

ارزش آموزشی «به ساعت»	حد نصاب نمره قبولی		نوع آزمون پایانی		پیش نیاز	ساعات			تعداد دوره	نام دوره	ردیف
	شفاهی	کتبی	شفاهی	کتبی		جمع	عملی	نظری			
۲۸ ساعت آموزش ضمن خدمت	۱۴	X	✓	X	در حد دوم ابتدایی	۲۸	۲۰	۸	--	آموزش روخوانی و روان خوانی قرآن کریم	۱

«جدول بودجه‌بندی دروس آموزش روخوانی و روانخوانی قرآن کریم»

جلسه	عناوین درسی (تدریس نظری: ۲۰ دقیقه)	کارورزی فردی و جمعی (۷۰ دقیقه)
۱	مقدمه و آموزش کامل الفبای زبان عربی شامل (شکل و تعداد) + حرکات کوتاه (فتحه و کسره و ضمه) شامل (اسم، نحوه تلفظ آنها) حتی المقدور با لهجه عرب و (میزان ضرب و تعریف آنها) + سکون (شکل، اسم، تعریف و نحوه تلفظ آن) (بیان تلفظ َ و ُ)	کارورزی سوره مبارکه یاسین
۲	حرکات کشیده (الف، یاء، واو) شامل (شکل، اسم، نحوه تلفظ) حتی المقدور با لهجه عربی و (میزان کشش و تعریف آنها) + تشدید (شکل، اسم، تعریف و نحوه تلفظ آن)	کارورزی سوره مبارکه یاسین
۳	حروف ناخوانا «ا» (و-ا-ل-ی)	کارورزی سوره مبارکه یاسین
۴	آموزش مد (شکل، تعریف و میزان کشش آن) + آموزش تنوین (فتحه، کسره، ضمه) شکل، نام، تعریف، نحوه تلفظ، نگارش	کارورزی سوره مبارکه لقمان
۵	اشباع و عدم اشباع حرف «ه» + حروف مقطعه (تعریف، حروف آن، نحوه خواندن و تعداد سوره‌ها، تعداد حروف بدون تکرار)	کارورزی سوره مبارکه لقمان
۶	مواردی که او، اُ خوانده می‌شود و نحوه نگارش «آ» در قرآن کریم + نحوه وقف بر انتهای کلمات (وقف به اسکان، وقف به ابدال، وقف بدون تغییر)	کارورزی سوره مبارکه طه
۷	تنوین نزد حروف ساکن (نحوه رفع التقاء ساکنین) + معرفی علائم وقف + اشاره به علامتگذاری‌های مختلف حرکات کشیده در قرآنها، ایرانی، عربی و اختلافات موجود در کتابت بعضی کلمات	کارورزی سوره مبارکه طه
۸	آموزش تلفظ صحیح حروف (ث-ذ) در حد تجوید نماز	کارورزی سوره مبارکه طه و اذکار نماز
۹	آموزش تلفظ صحیح حروف (ح-ع) در حد تجوید نماز + مرور حروف (ث-ذ)	کارورزی سوره مبارکه طه و اذکار نماز
۱۰	آموزش تلفظ صحیح حروف (و-غ) در حد تجوید نماز + مرور حروف (ح-ع)	کارورزی سوره مبارکه کهف و اذکار نماز
۱۱	آموزش تلفظ صحیح حروف (ط-ظ) در حد تجوید نماز + مرور حروف (و-غ)	کارورزی سوره مبارکه کهف و اذکار نماز
۱۲	آموزش تلفظ صحیح حروف (ص) در حد تجوید نماز + مرور حروف (ط-ظ)	کارورزی سوره مبارکه کهف و اذکار نماز
۱۳	آموزش تلفظ صحیح حروف (ض) در حد تجوید نماز + مرور حرف (ص)	کارورزی سوره مبارکه کهف و اذکار نماز
۱۴	رفع اشکال مباحث تدریس شده در دوره و توجیه نحوه برگزاری آزمونهای پایان دوره	

* تذکر: به منظور ارتقاء سطح کیفی آموزش و تنظیم اوقات و مطالب مطرح شده، ارائه یک نسخه از جدول

بودجه‌بندی دروس (قبل از آغاز دوره) به معلم محترم، ضروری می‌باشد.

آئین‌نامه برگزاری آزمون پایانی دوره آموزش روخوانی و روان‌خوانی قرآن کریم «ویژه کارکنان محترم دولت»

در تمامی آزمونهای روخوانی و روان‌خوانی قرآن کریم اعم از «سطح بندی و پایانی» ممتحن دوره، معلم دوره بوده و آزمونها می‌بایست مطابق دستورالعمل زیر برگزار گردد:

الف) آزمون سطح بندی:

این آزمون جهت ارزیابی سطح مهارت قرائت قرآن کریم مخاطبان و برای جلوگیری از ارائه آموزشهای تکراری و تعیین کلاس آموزشی متناسب با سطح ایشان برگزار می‌شود.

آیین‌نامه این آزمون برای تعیین سطح مخاطبان در سطح روخوانی و روان‌خوانی همانند آزمون پایانی بوده و افرادی که حد نصاب ۱۴ از ۲۰ را کسب نمایند، از شرکت در کلاس معاف بوده و گواهی‌نامه مربوطه را دریافت خواهند کرد.

ب) آزمون پایانی:

۱- برای هریک از شرکت کنندگان در آزمون، حدود (۵) سطر از ۴ سوره مبارکه لقمان، یس، طه و کهف (جمعاً ۲۰ سطر)، به صورت قرعه از آیات منتخب، مشخص نموده و پس از ارائه فرصت حدوداً (۱۰) دقیقه‌ای (برای پیش مطالعه) آزمون انجام شود.

* تذکر ۱: اخذ آزمون پایانی به عهده معلم دوره می‌باشد.

* تذکر ۲: به منظور حفظ ضوابط و رعایت مقررات آموزشی، ارائه یک نسخه از این آئین‌نامه (قبل از اخذ آزمون) به معلم محترم الزامی است.

* تذکر ۱: نحوه قرائت متعلمین می‌بایست بصورت نسبتاً روان باشد. لذا قرائت به شیوه بخش‌خوانی یا کلمه‌خوانی مورد قبول نمی‌باشد.

* تذکر ۴: امتیاز کل متعلمان از ۲۰ نمره محاسبه خواهد شد که شامل دو بخش می‌باشد:

الف) ارزشیابی توسط معلم محترم در طول دوره (۵ نمره)

ب) آزمون پایانی از سوره مبارکه لقمان، یس، طه و کهف (۱۵ نمره)

۲- حداقل نمره قبولی در آزمون (۱۴ از ۲۰) می‌باشد.

۳- موارد کسر نمره طبق جدول زیر می‌باشد:

امتیاز	معیارهای سنجش	ردیف
-۱	- به ازای هر غلط اعرابی و کلمه‌ای - به ازای هر غلط اشباع یا اشباع بی مورد ه-ه ه-هـ / و-و و-و و-و - به ازای تبدیل کامل صدای کوتاه به کشیده و بالعکس - به ازای عدم رعایت وقف صحیح «کلمات» در آخر عبارات و آیات	۱
-۰/۵	- به ازای اصلاح اغلاط ردیف (۱) پس از قطع صوت و تجدید نفس	۲
-۰/۲۵	- به ازای هر مکت غیر متعارف بین کلمه	۳
رعایت نسبی: ۱- عدم رعایت: ۲-	- عدم رعایت تلفظ عربی صداهای کوتاه و کشیده (به صورت کلی در تلاوت ارزیابی شده و از ۰/۲۵ تا ۲ نمره کسر می‌شود. نهایت کسر نمره در این بخش ۲ نمره می‌باشد.)	۴
هر مورد ۰/۲۵-	- عدم رعایت تلفظ صحیح مخرج هر حرف (برای هر حرف حداکثر ۱ نمره) (نهایت کسر نمره در بخش مخارج حروف ۳ امتیاز می‌باشد.)	۵

* تذکرات مهم:

تذکرات مربوط به معلم:

- ۱- معلمان محترم، در این دوره بر آموزش تلفظ عربی حرکات و حروف تأکید نموده و متعلمین را نیز تشویق به این کار نمایند.
- تبصره: در صورتی که هر یک از متعلمین در آزمون پایانی قرعه خویش را به لهجه عربی تلاوت نماید معلم دوره مجاز است حداکثر تا ۲ نمره تشویقی به نمره پایانی متعلم اضافه نماید. همچنین عدم تلاوت به لهجه عربی نیز نمره منفی ندارد.
- ۲- در هر جلسه، معلم محترم ابتدا دقایقی را طبق جدول بودجه‌بندی دروس به تدریس نظری پرداخته، سپس با توجه به قواعد تدریس شده و لوح فشرده قرائت مصحف المعلم استاد محمود خلیل الحصری یا قرائت تحقیق درسی استاد عبدالباسط محمد عبدالصمد جمع‌خوانی نموده و در ادامه جلسه نیز با توجه به همان قواعد - ضمن قرائت انفرادی افراد - اقدام به رفع اشکال از فراگیران نماید.
- ۳- شایسته است که معلم محترم در هر جلسه، ضمن تدریس، مطالب کوتاه اخلاقی و تربیتی را با توجه به سطح فراگیران، از قرآن کریم و گفتار اهل بیت (ع) توضیح داده و احکام مربوط به تلاوت قرآن کریم و الفاظ مربوط به نماز و اهمیت دقت در خواندن آن - وجوب صحت قرائت نماز - را بیان نماید.
- ۴- معلمان محترم در این دوره بر تمرین بیشتر تأکید نمایند چرا که مهارت روان‌خوانی و تسلط بر قواعد قرائت قرآن کریم بدون ممارست، خاصه در آغاز فراگیری قرآن کریم میسر نخواهد شد.
- ۵- معلمان محترم در جلسه اول پیش از آموزش به بیان مقدمه، اهداف دوره و آماده‌سازی متعلمین بپردازند.
- ۶- بدلیل سهولت در قرائت ملاک تدریس و تمرین روان‌خوانی در این دوره، از روی قرآن‌های رسم‌الاملاء باشد.
- ۷- از آنجا که تسلط بر روان‌خوانی قرآن کریم مستلزم تمرین و تکرار مستمر می‌باشد، شایسته است فراگیران دوره در ساعات خارج از کلاس به کارورزی و ممارست بپردازند.

کلیات طرح تفصیلی دوره تفسیر آیات برگزیده قرآن کریم

«ویژه کارکنان محترم دولت»

قال علی (علیه السلام): تَدَبَّرُوا آيَاتِ الْقُرْآنِ وَ اعْتَبِرُوا بِهِ، فَإِنَّهُ أُبْلِغُ الْعِبْرَةَ

در آیات قرآن تدبر کنید و از آن عبرت آموزید؛ زیرا که قرآن رساترین پندها و عبرت‌هاست.

مقدمه

با عنایت به ذومراتب بودن حقیقت وحی و پایان ناپذیر بودن معارف نورانی آن که فراگیری علوم مختلف قرآنی، سطوح و مراحل متعددی را شامل می‌شود، در این مرحله از «آموزش‌های عمومی فرهنگی - اجتماعی» موضوع بند (ج/۳/۱) نظام آموزشی کارکنان دولت، «تفسیر آیات برگزیده قرآن کریم» بعد از آموزش روخوانی و روان‌خوانی قرآن و صحت قرائت نماز در مرتبه اهمیت قرار دارد. به همین منظور، معاونت آموزش و پژوهش سازمان دارالقرآن الکریم (وابسته به سازمان تبلیغات اسلامی) مطابق با مفاد بخشنامه شماره (۲۰۰/۱/۳۰۴۳۲) مورخ (۱۳۸۸/۳/۳۱) سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، طرح آموزش تفسیر آیات برگزیده قرآن کریم را جهت اجرا در سال ۱۳۹۶، ارائه نموده است.

اهداف طرح:

الف) اهداف کلی:

- ۱) فراهم ساختن زمینه و امکان آشنایی اولیه و اجمالی کارکنان دولت با مفاهیم و معارف کلام وحی (۲) زمینه‌سازی جهت آشنایی با مباحث تربیتی از منظر قرآن کریم
- ۲) زمینه‌سازی برای دریافت بینش‌های صحیح بنیادین با توجه به ترجمه و تفسیر آیات منتخب در قرآن کریم
- ۳) آشنایی کارکنان دولت با معارف قرآنی در ابعاد اعتقادی، اخلاقی و اجتماعی اسلام و بهره‌گیری از پیام‌های کاربردی قرآن کریم در زندگی روزمره.

ب) اهداف رفتاری:

- ۱) آشنایی با جایگاه، عظمت و برخی ویژگی‌های قرآن
- ۲) آشنایی با معارف قرآنی در ابعاد اعتقادی، اخلاقی و اجتماعی و نقش و کاربرد آن در زندگی فردی و اجتماعی

چکیده طرح:

براساس دوره تفسیر آیات برگزیده قرآن کریم که توسط تمامی وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و ادارات دولتی و مراکز تحت پوشش به اجرا گذارده می‌شود، تمامی کارکنان دولت مشمول نظام هماهنگ پرداخت و در راستای برنامه‌های آموزش عمومی «فرهنگی - اجتماعی» تحت پوشش آموزش‌های فرهنگ و مفاهیم قرآن کریم، طبق سر فصل‌های در نظر گرفته شده قرار گرفته و با معارف قرآنی در ابعاد اعتقادی، اخلاقی و اجتماعی اسلام آشنا شده و پس از طی یک دوره ۲۸ ساعته زمینه پرداختن به ابعاد از شناخت قرآن، این دستورالعمل انسان‌ساز و حیات بخش فراهم می‌شود تا ان شاء الله برای پیمودن مراحل بعدی آماده شوند.

شرایط شرکت کنندگان:

دارا بودن گواهینامه روخوانی و روانخوانی قرآن کریم «ویژه کارکنان دولت» یا قبولی در آزمون‌های ورودی معادل.

مشخصات کلی:

- ۱- عنوان دوره: تفسیر آیات برگزیده قرآن کریم
- ۲- مدت دوره: ۱۴ جلسه‌ی ۲ ساعته (جمعاً ۲۸ ساعت آموزشی)
- ۳- مقطع زمانی: براساس ابلاغیه سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی و صلاحدید دستگاه برگزار کننده
- ۴- گستره طرح: تمامی وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و ادارات دولتی و...
- ۵- ممتوای آموزشی: برگرفته از کتاب تفسیر قرآن کریم (آیات برگزیده) تألیف آقای محسن قرائتی «دفتر نشر معارف» یا کتاب آموزش ترجمه و مفاهیم قرآن تألیف آقای محمودیان با همکاری واحد پژوهش بیت القرآن امام علی (ع) قم
- ۶- پیش‌نیاز: دارا بودن گواهینامه روخوانی و روانخوانی قرآن کریم «ویژه کارکنان دولت» یا قبولی در آزمون‌های ورودی معادل
- ۷- مجری به ترتیب اولویت:
 - الف- ادارات امور قرآنی سراسر کشور
 - ب- اداره آموزش ضمن خدمت وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، ادارات دولتی و مراکز وابسته (به عنوان پیشنهاد)
- ۸- محل تشکیل دوره: وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و ادارات دولتی و...
- ۹- شکل اجرا:
 - الف) در قالب کلاس‌های حضوری و به صورت مستمر (برگزاری حداقل ۲ جلسه در هفته در این خصوص پیشنهاد می‌شود).
 - ب) به شکل غیرحضوری برای افراد مستعد و داوطلب
- ۱۰- گروه هدف: تمامی کارکنان که براساس آزمون پایانی دوره روخوانی و روانخوانی قرآن کریم را گذرانده باشند و کارکنان دولت اعم از رسمی، قراردادی و پیمانی و... مشمول این طرح خواهند بود.
- ۱۱- تعداد دوره‌ها: باتوجه به درخواست‌های ارائه شده از مراکز دولتی و تفاهم‌نامه‌های امضاء شده
- ۱۲- ارزش آموزشی: کسب نمره قبولی در این دوره به عنوان «۲۸ ساعت آموزش ضمن خدمت محسوب گشته و در پرونده کارگزینی افراد درج خواهد شد.

محتوای آموزشی:

محتوای آموزشی این دوره (تفسیر آیات برگزیده قرآن کریم) شامل سلسله دروسی از کتاب «تفسیر قرآن کریم (آیات برگزیده)» یا کتاب آموزش ترجمه و مفاهیم قرآن تألیف آقای محمودیان به ترتیب زیر می‌باشد:

سرفصل‌های کلی کتاب «تفسیر قرآن کریم (آیات برگزیده)»:

۱- درآمدی بر شناخت قرآن	۶- ویژگی‌های مؤمنان
۲- باورها و بایدها	۷- سیمای بندگان خاص خدا
۳- از نشانه‌های او	۸- سیمای خردمندان در قرآن
۴- هجرت برای کسب علم و حکمت	۹- حکمت‌هایی از قرآن
۵- پرستش و نیایش	

سرفصل های کلی کتاب آموزش ترجمه و مفاهیم قرآن بر مبنای آموزش ترجمه و مفاهیم سوره مبارکه حمد و سوره مبارکه بقره (آیات ۱-۱۴۱) می باشد.

جدول ساعات آموزشی:

ردیف	نام درس	تعداد دوره	ساعات			درس پیش نیاز	نوع آزمون پایانی		حد نصاب نمره قبولی		ارزش آموزشی «به ساعت»
			نظری	عملی	جمع		کتبی	شفاهی	کتبی	شفاهی	
۱	تفسیر آیات برگزیده قرآن کریم	--	۲۸	-	۲۸	دارا بودن گواهینامه روخوانی و روانخوانی قرآن کریم یا قبولی در آزمون های ورودی معادل	✓	کتبی	شفاهی	۱۲ از ۲۰	۲۸ ساعت آموزش ضمن خدمت

جدول بودجه بندی درس:

کتاب «تفسیر قرآن کریم (آیات برگزیده)»			
جلسه	عنوان درس	محتوای درس	صفحات
۱	درآمدی بر شناخت قرآن:	قرآن از نگاه پیامبر و امام علی (علیه السلام) - نیاز انسان به قرآن	۲۴ و ۲۵ ۳۰
۲	باورها و بایدها: (سوره بقره، آیات ۱ تا ۲۰)	قرآن، کتاب هدایت (۳۶ و ۳۷) - ایمان و عمل در کنار هم (۳۸ و ۳۹) - کفر و لجاجت در برابر حق.	---
۳	باورها و بایدها: (سوره بقره، آیات ۱ تا ۲۰)	سیمای منافق در قرآن	۴۵-۵۸
۴	از نشانه های او: (سوره روم آیات ۲۰ تا ۲۵)	آفرینش انسان از خاک بی جان (ص ۶۳) - مودت و رحمت میان همسران (ص ۶۴) - بارش آسمان، رویش زمین (ص ۶۷).	---
۵	هجرت برای کسب علم و حکمت: (سوره کهف آیات ۶۵ تا ۸۲)	کسب دانش برای رشد و کمال (ص ۷۵-۷۷) - حکمت سوراخ کردن کشتی نیازمندان - حکمت گرفتن جان نوجوان - حکمت تعمیر دیوار یتیمان (۷۸-۸۱).	۷۵-۸۱
۶	پرستش و نیایش:	تفسیر سوره حمد	۱۰۸-۱۲۲
۷	پرستش و نیایش:	تفسیر سوره توحید	۱۲۴-۱۳۰
۸	پرستش و نیایش:	تفسیر سوره قدر	۱۳۱-۱۴۰
۹	ویژگی های مؤمنان (سوره مؤمنون آیات ۱ تا ۱۱):	پرهیز از بیهودگی - پاکی و پاکدامنی - پایداری به پیمان ها	۱۴۵-۱۴۸
۱۰	سیمای بندگان خاص خدا (سوره فرقان آیات ۶۳ تا ۶۸):	تواضع در گفتار و رفتار (ص ۱۵۳ و ۱۵۴) - دوری از افراط و تفریط (ص ۱۵۶ و ۱۵۷).	---
۱۱	سیمای خردمندان در قرآن (سوره رعد آیات ۱۹ تا ۲۴):	حق گرایی و حق پذیری (ص ۱۶۲ و ۱۶۳) - حفظ پیوندها و روابط خانوادگی (ص ۱۶۴-۱۶۶) - صبر و نیکوکاری (۱۶۷-۱۷۳)	---
۱۲	حکمت هایی از قرآن (سوره اسراء آیات ۲۳ تا ۳۸):	پرستش خدا و احسان به والدین (۱۷۷-۱۸۰)، احسان به خویشان و محرومان (۱۸۱-۱۸۳)	---
۱۳	حکمت هایی از قرآن (سوره اسراء آیات ۲۳ تا ۳۸):	میانسه روی در انفاق (۱۸۵-۱۸۷) - دوری از منکرات و فحشا (۱۸۸-۱۹۷)	---
۱۴	مرور مباحث تدریس شده در دوره و توجیه نحوه برگزاری آزمون پایان دوره		

کتاب آموزش ترجمه و مفاهیم قرآن تألیف آقای محمودیان

جلسه	عنوان درس
۱	آموزش ترجمه و مفاهیم سوره مبارکه حمد و آیات اول تا پنجم سوره مبارکه بقره
۲	آموزش ترجمه و مفاهیم سوره مبارکه آیات ۶ الی ۲۰ سوره مبارکه بقره
۳	آموزش ترجمه و مفاهیم سوره مبارکه آیات ۲۱ الی ۲۹ سوره مبارکه بقره
۴	آموزش ترجمه و مفاهیم سوره مبارکه آیات ۳۰ الی ۳۹ سوره مبارکه بقره
۵	آموزش ترجمه و مفاهیم سوره مبارکه آیات ۴۰ الی ۵۷ سوره مبارکه بقره
۶	آموزش ترجمه و مفاهیم سوره مبارکه آیات ۵۸ الی ۶۱ سوره مبارکه بقره
۷	آموزش ترجمه و مفاهیم سوره مبارکه آیات ۶۲ الی ۷۴ سوره مبارکه بقره
۸	آموزش ترجمه و مفاهیم سوره مبارکه آیات ۷۵ الی ۸۳ سوره مبارکه بقره
۹	آموزش ترجمه و مفاهیم سوره مبارکه آیات ۸۴ الی ۹۱ سوره مبارکه بقره
۱۰	آموزش ترجمه و مفاهیم سوره مبارکه آیات ۹۲ الی ۱۰۱ سوره مبارکه بقره
۱۱	آموزش ترجمه و مفاهیم سوره مبارکه آیات ۱۰۲ الی ۱۰۵ سوره مبارکه بقره
۱۲	آموزش ترجمه و مفاهیم سوره مبارکه آیات ۱۰۶ الی ۱۱۴ سوره مبارکه بقره
۱۳	آموزش ترجمه و مفاهیم سوره مبارکه آیات ۱۱۵ الی ۱۲۶ سوره مبارکه بقره
۱۴	آموزش ترجمه و مفاهیم سوره مبارکه آیات ۱۲۷ الی ۱۴۱ سوره مبارکه بقره + توجیه نحوه برگزاری آزمون پایان دوره

آئین‌نامه برگزاری آزمون پایانی دوره آموزش تفسیر آیات برگزیده «ویژه کارکنان محترم دولت»

* آزمون ورودی:

کارکنانی که دارای توانایی و استعداد کافی برای خودآموزی باشند، می‌توانند با هماهنگی مسئول اجرایی طرح به طور غیر حضوری (به شرط دارا بودن گواهینامه روخوانی و روانخوانی قرآن کریم)، دوره آموزشی را طی نموده و در پایان دوره به همراه دیگر متعلمان در آزمون‌های پایانی شرکت نمایند و در صورت موفقیت گواهی‌نامه مربوطه را دریافت دارند. همچنین افرادی که فاقد گواهینامه روخوانی و روانخوانی قرآن کریم می‌باشند می‌بایست در آزمون ورودی مطابق با «روخوانی و روانخوانی قرآن کریم» شرکت نموده و در صورت کسب نمره حد نصاب می‌توانند در دوره مزبور شرکت نمایند.

* آزمون پایانی:

این آزمون جهت ارزیابی سطح آموزه‌های داده شده به متعلمین می‌بایست به صورت تستی (۱۵ سوال) و تشریحی (۵ سوال) برگزار گردد. سوالات آزمون پایانی نیز می‌بایست به تأیید اداره امور قرآنی استان برسد.

دستورالعمل اجرائی طرح دوره های آموزش قرآن کریم (ویژه کارکنان محترم دولت)

* استانداردهای آموزشی:

● **ویژگی‌های معلّم (روخوانی و روانخوانی):** دارا بودن گواهینامه تربیت معلّم روخوانی و روانخوانی قرآن کریم یا آموزشیار روخوانی و روانخوانی قرآن کریم و یا حداقل سه سال سابقه تدریس در این رشته که به تأیید مدیر محترم اداره امور قرآنی استان رسیده باشد.

● ویژگی‌های معلّم تفسیر آیات برگزیده:

- ۱- دارا بودن مدرک کارشناسی ارشد و بالاتر (در رشته علوم قرآن کریم یا تفسیر) با ۵ سال سابقه آموزشی (در رشته علوم قرآن و تفسیر کلام الله مجید).
- ۲- دارا بودن مدرک کارشناسی در رشته مرتبط (الهیات و معارف اسلامی و مانند آن) با ۱۰ سال سابقه آموزشی (در رشته علوم قرآن کریم یا تفسیر کلام الله مجید).
- ۳- دارا بودن حداقل مدرک سطح ۲ (اتمام پایه ۸) حوزوی با ۷ سال سابقه آموزشی (در رشته علوم قرآن کریم یا تفسیر کلام الله مجید).

* تبصره ۱: انتخاب مدرسین با مدرک غیر مرتبط که توانایی علمی و مطالعاتی لازم برای تدریس را داشته باشند (با سابقه آموزشی ۱۲ سال) پس از ارسال سوابق با تأیید اداره امور قرآنی استان ممکن خواهد بود.

* تبصره ۲: مدرسان دوره می‌بایست دارای حسن شهرت و مقبولیت و قدرت بیان لازم بوده و توانایی ارائه دروس به صورت جذاب و موثر را داشته باشند.

● **روش تدریس:** سخنرانی، توضیحی، فعال، پرسش و پاسخ، تمرین عملی (کارورزی) و...

● **تمهیزات و امکانات و وسایل مورد نیاز:** تخته سفید، تابلوهای کمک آموزشی و استفاده از لوح فشرده آموزشی

تولید شده در این زمینه برای رشته روخوانی و روانخوانی (تلاوت تحقیق درسی استاد عبدالباسط محمد عبدالصمد یا تحقیق آموزشی استاد محمود خلیل الحصری به روش مصحف المعلم).

● **مکان دوره:** آموزش قرآن در هر زمان و مکانی امکان پذیر بوده و نباید متوقف شود. لکن تدریس کلام وحی در

فضای مطلوب و بهره گیری از ابزار آموزشی و کمک آموزشی، تأثیری دوچندان خواهد داشت.

* مراحل اجرای دوره آموزش قرآن کریم ویژه کارکنان محترم دولت

پس از ابلاغ طرح به دستگاههای دولتی و مشخص شدن مسئول اجرایی طرح، مسئول مربوطه باید نسبت به انجام امور زیر اقدام نماید:

(۱) سازماندهی و برنامه‌ریزی اجرایی طرح

(۲) تبلیغات و اطلاع‌رسانی مناسب و فراگیر جهت اعلام زمان و طریقه انجام سطح بندی و آموزش

(۳) انجام سطح بندی و ثبت‌نام متعلمان

* **تبصره ۱:** کارکنانی که حدنصاب لازم (نمره ۱۴ از ۲۰) در رشته روخوانی و روانخوانی و حدنصاب لازم (نمره ۱۲ از ۲۰) در رشته تفسیر آیات برگزیده را در آزمون سطح بندی بدست آورند، می‌توانند بدون شرکت در دوره، گواهی پایان دوره را کسب نموده و از مزایای آن بهره‌مند گردند.

* **تبصره ۲:** کارکنانی که قبلاً گواهی پایان دوره قرائت قرآن کریم «سطح ۱ و ۲» را از اداره امور قرآنی اداره کل تبلیغات اسلامی، اخذ نموده باشند با ارائه اصل گواهی می‌توانند بدون حضور در کلاسهای آموزشی، فقط در آزمون پایانی این دوره شرکت نموده و در صورت موفقیت، گواهی پایانی این دوره را (که مورد قبول معاونت آموزشهای راهبردی ریاست جمهوری است) دریافت نمایند.

(۴) سازماندهی و کلاس‌بندی متعلمان و تأمین معلمان با توجه به جنسیت قرآن‌آموزان.

* **تبصره:** متعلمانی که دارای توانایی و استعداد کافی برای خودآموزی باشند، می‌توانند با هماهنگی مسئول اجرایی طرح به طور غیر حضوری، دوره آموزشی را طی نموده و در پایان دوره به همراه دیگر متعلمان در آزمون‌های پایانی شرکت نمایند و در صورت موفقیت گواهی مربوطه را دریافت دارند.

(۵) تعیین محلهای مناسب جهت تشکیل کلاس‌ها و حصول اطمینان از فراهم بودن امکانات آموزشی و رفاهی.

(۶) تهیه و تأمین منابع آموزشی و کمک آموزشی به تناسب آمار شرکت‌کنندگان.

(۷) برنامه‌ریزی آموزشی و زمانبندی ساعات و روزهای کلاس‌ها. (به تفکیک جنسیت و حتی المقدور تحصیلات).

(۸) نظارت بر حسن اجرای طرح به ویژه از بعد آموزش و برگزاری منظم کلاس‌ها.

۹) برگزاری آزمون شفاهی و کتبی پایان دوره.

۱۰) هماهنگی با دارالقرآن‌الکریم استان ذیربط جهت صدور گواهی پایان دوره برای قبول‌شدگان.

*** تبصره:** گواهی پایان دوره، منحصراً توسط اداره امور قرآنی استان (با اختصاص یک شماره ویژه برای هر فرد) صادر شده و از طریق دستگاه مربوطه به قبول‌شدگان دوره اعطاء خواهد شد.

۱۱) تهیه و تدوین گزارش تفصیلی اجرای طرح و ارائه به مسئول دستگاه ذیربط، برای درج ۲۸ ساعت آموزش ضمن خدمت در پرونده آموزشی قبول‌شدگان.

تذکرات مربوط به مسئول اجرای دوره:

۱- با توجه به لزوم تمرین سمعی قواعد، به همراه دستورالعمل طرح (آموزش روخوانی و روان خوانی)، یک لوح فشرده قرائت قرآن کریم استاد محمود خلیل الحصری (به روش مصحف‌المعلم از سوره‌های حمد- توحید- لقمان- یس- طه- کهف) در اختیار اداره امور قرآنی مرکز استان قرار داده شده است تا پس از تکثیر، معلّمان بتوانند از آنها به عنوان ابزار کمک آموزشی استفاده نمایند.

۲- ارائه یک نسخه از تصویر «جدول بودجه‌بندی دروس و نحوه ارزشیابی» در آغاز دوره، به معلم مربوطه الزامی بوده و رعایت سرفصل‌های مربوطه در ساعات آموزشی تعیین شده موجب کیفیت بیشتر دوره خواهد شد.

۳- فراگیرانی که دارای توانایی و استعداد کافی برای خودآموزی باشند می‌توانند با هماهنگی مسئولین اجرایی دوره پس از ثبت‌نام به طور غیر حضوری، دوره آموزشی را طی نموده و در پایان دوره به همراه دیگر متعلّمان در آزمون‌های پایانی شرکت نمایند و در صورت قبولی گواهی نامه مربوطه را دریافت دارند.

۴- شایسته است پیش از برگزاری دوره‌ها، طی جلسه یا جلساتی نسبت به توجیه کادر آموزشی و اهداف و شیوه‌های آموزشی مورد نظر، اقدام لازم صورت پذیرد و معلمین دوره نیز حداقل یکبار طرح تفصیلی را مطالعه نمایند.

۵- با توجه به ارزشیابی سالانه و همچنین جهت اصلاح طرحها، نسبت به جمع‌آوری، جمع‌بندی و ارسال فرم (جمع‌بندی شده) نظر سنجی متعلمین در هر دوره و همچنین فرم نظر سنجی معلم دوره اهتمام لازم صورت پذیرد.

۶- برای آموزش در دوره‌های خواهران لزوماً از معلّم خواهر استفاده شود.

تذکر: در موارد اضطراری و با هماهنگی مدیر اداره امور قرآنی استان استفاده از معلم برادر بلامانع است.

سازمان دارالقرآن‌الکریم

معاونت آموزش و پژوهش